

Vzdělávací politika a Evropská unie

Přednáška do předmětu Ekonomika
školy

2. prosince 2005

Vzdělávací politika

- souhrn konkrétních činností a opatření, kterými zejména stát, ale i další subjekty ovlivňují celou vzdělávací oblast

Nejdůležitější problémy

- vymezení vazby mezi vzděláváním, pracovní silou a ekonomickými faktory
- zohlednění sociálního aspektu vzdělávacího systému
- vztah mezi všeobecným přístupem ke vzdělání a kvalitou výuky
- evaluace (hodnocení) pedagogického procesu
- problematika učitele a jeho vzdělávání
- problematika řízení školství a školského managementu
- financování školství

Nástroje vzdělávací politiky

- plánování
- legislativa
- financování
- kurikulární politika
- evaluace
- monitorování
- vzdělávací reforma

Subjekty vzdělávací politiky

- zvolení politici
- školská administrativa
- učitelé a jejich organizace
- rodiče a jejich asociace
- studenti
- církve
- zaměstnavatelé
- vzdělávací experti

Principy vzdělávací politiky

- princip rovnosti příležitostí ke vzdělání
- princip celoživotního vzdělávání
- princip individualizace a diferenciacce
- princip internacionalizace

Vzdělávání v pravomocích EU

- **výlučné** - předpisy vydává jen EU, členské státy pouze s povolením EU (např. společná obchodní politika vůči třetím zemím, měnová politika pro země eurozóny)
- **sdílené** – předpisy mohou vydávat i členské státy, pokud tak ji nečinila EU (např. zemědělství a rybolov, životní prostředí, vízová a azylová politika)
- **doplňující** – aktivita EU se omezuje jen na podporu členských států (např. vzdělávání, politika zaměstnanosti, kultura, věda a výzkum)
- **výlučně v pravomoci členských států** (např. národní identita, veřejná správa, organizace justice, lékařská péče a pod.)

Základní principy EU

- subsidiarita – problémy se řeší na té nejnižší možné úrovni
- solidarita – cílem je zvyšování úrovně všech členů, systematicky vyrovnávat rozdíly mezi nejbohatšími a nejchudšími regiony a státy
- zajištění lidských práv a vyloučení jakékoliv diskriminace
- respektování kultury, tradice a svébytnosti nejen každé země, ale i každého regionu

Postupné rozšiřování role EU ve vzdělávání

- 1957- Římské smlouvy
- 1976- Rada Společenství přijala akční program ve vzdělávání
- 1985- ESD potvrzuje, že vysoké školství se považuje za odborné vzdělávání a přípravu
- 1992- Maastrichtská smlouva
- 1995- Bílá kniha „Vyučování a učení na cestě k učiteli se společnosti“
- 1995- vytvoření nových integrovaných komunitárních programů
- 1996- Evropský rok celoživotního učení
- 1997- Amsterdamská smlouva: „Europe of knowledge“

Smlouva o založení ES

Všeobecné a odborné vzdělávání a mládež, článek 149

1. Společenství přispívá k rozvoji kvalitního vzdělávání podporou spolupráce mezi členskými státy a je-li to nezbytné, podporováním a doplňováním činnosti členských států při plném respektování jejich odpovědnosti za obsah výuky a za organizaci vzdělávacích systémů a jejich kulturní a jazykovou rozmanitost.
2. Činnost Společenství je zaměřena na:
 - rozvoje evropské dimenze ve vzdělávání
 - podpora mobility studentů a učitelů, podpora uznávání akademických diplomů
 - podpora spolupráce mezi vzdělávacími orgány
 - podpora rozvoje dálkového vzdělávání

Politika odborného vzdělávání, článek 150

Činnost Společenství je zaměřena na:

- usnadňování adaptace na průmyslové změny, zejména odborným vzděláváním a rekvalifikací
- zlepšování základního a dalšího odborného vzdělávání za účelem usnadnění profesního začlenění a znovuzачlenění do trhu práce
- usnadňování přístupu k odbornému vzdělávání, podpora mobility instruktorů a praktikantů
- rozvoj výměny informací a zkušeností týkajících se otázek společných systémům odborného vzdělávání

Školství je výslovně vyloučeno ze sbližování právních předpisů pomocí aktů Evropských společenství

-
- 1998- zahájení tzv. boloňského procesu s cílem vybudovat „Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání“
 - 2000 - Lisabonský summit
 - 2000 - vydáno Memorandum o celoživotním učení a zahájen konzultační proces
 - 2001 – Evropský rok jazyků
 - 2001 – Stockholmský summit
 - 2001 – zahájení procesu vytváření „Evropského prostoru pro odborné vzdělávání a přípravu“ a „Evropského prostoru celoživotního učení“
 - 2002 – Barcelonský summit: „Program práce do roku 2010“
 - 2002 – usnesení Rady EU o celoživotním učení

Strategické směry a cíle EU ve vzdělávání

- cíl 1: Zvýšit kvalitu a efektivitu vzdělávacích systémů členských zemí
- cíl 2: Usnadnit všem přístup ke vzdělávání
- cíl 3: Otevřít vzdělávací systémy širšímu světu

Lisabonský summit- březen 2000

Konkrétní cíle do roku 2010:

- podstatný každoroční nárůst investic do lidských zdrojů
- snížení počtu osob ve věku 18 – 24 let se základním vzděláním na polovinu
- přeměna škol na víceúčelová vzdělávací střediska, napojení na internet, vazba na podniky a výzkum
- definování nových základních dovedností
- rozšíření mobility studentů a učitelů, transparentnost v uznávání kvalifikací a studia
- vypracování společného evropského formuláře pro curriculum vitae k usnadnění mobility

Vzdělávací programy EU

- SOKRATES vychází ze 3 základních programů:
 - COMENIUS –Partnerství škol, Vzdělávání pedagogických pracovníků a Tematické sítě
 - ERASMUS
 - GRUNDTVIG
- Navazující programy:
- LINGUA
 - MINERVA
 - Průzkum a inovace
 - společné akce
 - doplňkové aktivity

- **LEONARDO DA VINCI**

- zaměřen na podporu inovací odborného vzdělávání
 1. projekty mobilit
 2. pilotní projekty

- **MLÁDEŽ- 5 hlavních oblastí**

1. Mládež pro Evropu
2. Evropská dobrovolná služba
3. iniciativy mládeže
4. Společná opatření
5. Podpůrná opatření

Terciární vzdělávání

- Boloňský proces- 6 hlavních cílů:
 - přijetí srozumitelného a srovnatelného systému titulů
 - přijetí systému založeného v podstatě na dvou hlavních cyklech
 - zavedení kreditního systému
 - podpora mobility
 - posílení Evropské spolupráce v zajišťování kvality
 - posílení evropské dimenze ve VŠ vzdělávání

Vzdělávací politika EU vůči dětem s postižením

- Deklarace ze Salamanky z roku 1994:
 - každé dítě je jedinečnou osobností a jedinečnými vlastnostmi, zájmy, schopnostmi a vzdělávacími potřebami
 - vzdělávací systém musí respektovat širokou rozmanitost potřeb dětí
 - děti se zvláštními vzdělávacími potřebami musejí mít přístup do běžného proudu vzdělávání

Vzdělávací soustavy zemí EU

- jsou rozmanité
- zásady rozvoje školství v jednotlivých zemích:
 - zásada rovného přístupu ke vzdělávání
 - zvyšování průchodnosti systému
 - zvyšování kvality vzdělávání
 - podpora účasti stále širších vrstev populace na vyšších úrovních vzdělávání
 - budování možností celoživotního učení
 - sepětí s potřebami společnosti a trhu práce